

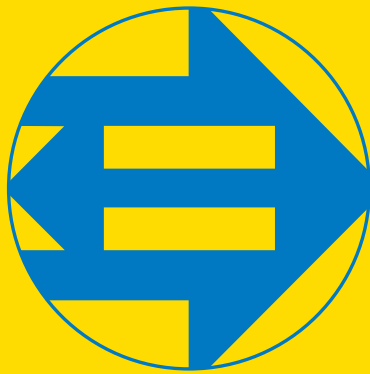
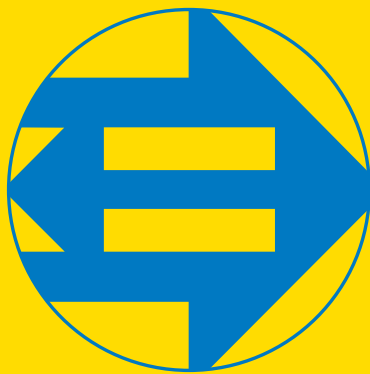

Evropski varuh
človekovih pravic

Pregled

2012

SL

Spoštovani bralci!

Dobrodošli pri prebiranju publikacije varuha človekovih pravic *Pregled 2012*, ki vsebuje ključne poudarke iz lanskega leta ter predstavitev glavnih izzivov in priložnosti, pred katerimi se je znašla ta institucija.

Rekordno leto v smislu števila pritožb in preiskav

V letu 2012 so imeli varuh človekovih pravic in člani njegovega osebja polne roke dela, saj je bilo začelih in zaključenih rekordno število preiskav. 465 začelih preiskav pomeni 18 % povečanje v primerjavi z letom 2011 (396). Število zaključenih preiskav se je v primerjavi s prejšnjim letom povečalo za 23 % in doseglo novo najvišjo vrednost – 390 zaključenih preiskav. Splošneje, institucija varuha človekovih pravic je kot v letu 2011 neposredno pomagala več kot 22 000 posameznikom z obravnavo njihovih pritožb (2 442 primerov), odgovori na vprašanja (1 211) ali zagotavljanjem nasvetov prek interaktivnega vodnika na svojem spletišču (19 281). Prizadevanja za navezovanje stika z državljani smo še okrepili z objavo videoposnetka, ki je na voljo na našem spletišču in kanalu YouTube.

© Evropska unija

Zaradi koristnih nasvetov prek interaktivnega vodnika je pritožb, ki ne spadajo v pristojnost evropskega varuha človekovih pravic, 1 720, kar je najmanj v zadnjih desetih letih. Poleg tega smo leta 2012 racionalizirali in pospešili postopek za obravnavo teh pritožb. Še naprej smo večino preiskav (69 %) zaključili v enem letu in tako nekoliko izboljšali rezultat iz leta 2011 (66 %).

Najpogostejši nasvet, ki ga zagotovijo uslužbenci mojega urada predvsem prek interaktivnega vodnika, je navezava stika s katerim od članov evropske mreže varuhov človekovih pravic. Skoraj 60 % pritožb, obravnavanih v letu 2012, je bilo v pristojnosti katerega od članov mreže. Za spodbujanje sodelovanja med člani mreže smo skupaj organizirali seminarje v Bruslju in Strasbourgju za regionalne varuhe človekovih pravic oziroma uradnike za zvezo iz uradov nacionalnega varuha človekovih pravic.

Pozitivno leto v smislu sodelovanja z upravo EU

Leta 2012 lahko prvič postrežemo s konkretnim odgovorom na vprašanje: „Kako uspešen je Evropski varuh človekovih pravic?“ V dveh publikacijah, pripravljenih lani – nadaljnji študiji o kritičnih ocenah in dodatnih pripombah ter novem poročilu o skladnosti – je bilo ugotovljeno, da v štirih od petih primerov institucije EU ravnajo v skladu s predlogi varuha človekovih pravic. Čeprav je to izjemen rezultat, si bom še naprej prizadeval za spodbujanje najvišjih standardov delovanja v institucijah, kot je opredeljeno v varuhovi izjavi o poslanstvu. Varuh človekovih pravic je ob upoštevanju tega cilja objavil pet načel javne uprave, v skladu s katerimi morajo ravnati javni

Evropski varuh človekovih pravic preiskuje pritožbe o nepravilnostih v institucijah, organih, uradih in agencijah EU. Pri varuhu človekovih pravic lahko pritožbo vloži vsak državljan ali prebivalec EU, vsako podjetje ali združenje s sedežem v državi članici. Varuh človekovih pravic ponuja hiter, prožen in brezplačen način reševanja težav z upravo EU. Za več informacij, ki so na voljo v vseh uradnih jezikih EU, obiščite spletno stran (<http://www.ombudsman.europa.eu>), na kateri boste našli tudi ta dokument, primere, omenjene v tej publikaciji, in celotno *Letno poročilo 2012* – v angleškem jeziku na voljo od maja 2013, v vseh drugih uradnih jezikih pa od julija 2013.

uslužbenci EU. Na ta načela sem opozoril, ko sem se marca srečal z generalnimi direktorji Komisije, pri čemer sem zlasti poudaril, da lahko ta načela pripomorejo k vzpostavljanju večjega zaupanja med državljani in institucijami v času, ko se EU spopada z resno krizo. Na naši največji prireditvi za zainteresirane strani doslej so lahko državljani s predsedniki Parlamenta, Komisije in Sveta EU razpravljali o temi „Evropa v krizi: kako pridobiti zaupanje državljanov“, ki prav tako upošteva vodilno načelo varuhove izjave o poslanstvu, to je z dialogom krepiti zaupanje med državljani in Evropsko unijo.

Leto pomembnih dosežkov za pravice državljanov

Da bi izboljšal odnose med institucijami EU in državljani, sem na konferenci, ki je bila organizirana marca v Bruslju, skupaj z Raziskovalno mrežo o upravnem pravu EU (*Research Network on EU Administrative Law – ReNEUAL*) razpravljal o možnosti sprejetja splošnega nabora pravil za upravne postopke za institucije, organe, urade in agencije EU. Za izboljšanje našega dela za državljane je Urad evropskega varuha človekovih pravic sodeloval v projektu, ki ga vodi Evropska fundacija za upravljanje kakovosti (*European Foundation for Quality Management – EFQM*). Sam postopek in izid so bili nadvse zadovoljujoči. Ker je institucija varuha človekovih pravic uspešno dokončala tri opredeljene prednostne naloge za izboljšanje kakovosti, jo fundacija EFQM zdaj priznava za institucijo, ki je „zavezana odličnosti“.

Pristojnost varuha človekovih pravic za pravice invalidnih oseb je bila priznana v sklepu Sveta, ki je v skladu s Konvencijo ZN o pravicah invalidov podprl okvir na ravni EU. Varuh človekovih pravic bo v sodelovanju s štirimi drugimi organi, vključno s parlamentarnim Odborom za peticije, varoval, spodbujal in spremljal izvajanje te konvencije. Jasno je, da moramo biti ambiciozni, proaktivni in prodorni pri prizadevanjih za zagotavljanje, da je EU med vodilnimi pri zagotavljanju spoštovanja pravic invalidnih oseb, kot je določeno v Konvenciji in Listini o temeljnih pravicah.

Vse zgoraj navedene dejavnosti pomenijo, da smo ob koncu leta 2012 na dobri poti k izpolnitvi obljub, zapisanih v strategiji varuha človekovih pravic za obdobje 2009-2014. Ker je eden od splošnih ciljev strategije zagotavljanje, da evropski državljani v celoti uživajo svoje pravice, se veselimo, da si bomo za njegovo izpolnitev v letu 2013, ki je evropsko leto državljanov, prizadevali z novo energijo in navdušenjem.

Strasbourg, 31. januarja 2013

P. Nikiforos Diamandouros

Nadvse uspešni primeri iz leta 2012

Najboljšo prakso ponazarja deset nadvse uspešnih primerov, zaključenih v letu 2012, od katerih se jih šest nanaša na preglednost, eden pa na Listino o temeljnih pravicah. Vključeni so tudi primeri v zvezi z zaposlovanjem, spoštovanjem državljanov in odškodnino.

Preglednost

V primeru **2016/2011/AN** se je **Evropska centralna banka** (ECB) pozitivno odzvala na predlog varuha človekovih pravic, naj pritožniku zagotovi želene informacije v zvezi z vsebino dopisa ECB španski vladi. Varuh človekovih pravic je zaključil primer in ECB pozval, naj preglednost še naprej šteje ne zgolj za pravno obveznost, temveč tudi kot priložnost za krepitev svoje legitimnosti v očeh državljanov.

Varuh človekovih pravic je pozdravil kombinacijo splošnih in institucionalnih ukrepov, predlaganih v okviru preiskave na lastno pobudo v primeru **OI/3/2011/KM**. Ta se je nanašala na zmožnost **Sveta**, da odgovori na vse potrdilne prošnje v roku, predvidenem v Uredbi (ES) št. 1049/2001 o dostopu javnosti do dokumentov.

Tudi **Komisija** je po tem, ko jo je varuh človekovih pravic pozval k pojasnilu, katere ukrepe bo sprejela v odgovor na njegovo preiskavo v primeru **849/2010/KM**, predlagala več ukrepov za izboljšanje skladnosti z Uredbo (ES) št. 1049/2001. Poleg tega je odobrila dostop do zadevnih dokumentov in se opravičila za zamudo. **Komisija** je v primeru **1161/2010/BEH** v celoti razkrila dokumente, ki jih je zahteval pritožnik, in priznala neupravičenost nastale zamude.

Evropska agencija za zdravila (EMA) je v primeru **2493/2008/FOR** privolila, da javnosti odobri dostop do poročil o neželenih učinkih v zvezi z zdravilom proti aknam. Agencija EMA je imela podoben nadvse uspešen primer leta 2011.

Varuh človekovih pravic je v primeru **808/2011/MHZ** pohvalil **Evropski svet**, ker se je opravičil državljanu, ki se je nanj obrnil, da bi izrazil zaskrbljenost zaradi uporabe službenih vozil. Ugotovil je, da je iskreno opravičilo Sveta najboljši primer za ponazoritev, da uprava EU spoštuje svoje državljanke.

Listina o temeljnih pravicah

Komisija se je v odgovoru na preiskavo na lastno pobudo v primeru **OI/3/2008/FOR** zavezala k spremembi sistema zgodnjega opozarjanja (EWS) – računalniškega informacijskega sistema, namenjenega prepoznavi „groženj“ za finančne interese in ugled EU. Varuh človekovih pravic je vztrajal, da je treba varovati pravice oseb, uvrščenih v sistem EWS, zlasti temeljne pravice takih oseb, kot so določene v Listini (na primer pravico do izjave in pravico dostopa do lastnega spisa), in to tudi v obdobju pred reformo sistema EWS.

Nepovratna sredstva

Komisija je v primeru **53/2010/OV** pristala, da nevladni organizaciji povrne več kot 100 000 EUR, in sicer v odgovor na obtožbo, da je kršila načelo legitimnih pričakovanj, ko ni upoštevala metodologije za sporočanje stroškov, o kateri sta se sporazumeli obe strani.

Spoštljivost

Komisija je v odgovor na primer **882/2009/VL**, ki je bil sprožen zaradi žaljivega sporočila, poslanega soprogu pritožnice v okviru postopka izterjave domnevno preplačanih družinskih dodatkov, (i) predložila pisno opravičilo in ponudila odškodnino za moralno škodo v višini 500 EUR ter (ii) organizirala vrsto notranjih usposabljanj, da bi poudarila pomen etike in kulture storitev.

Zaposlovanje

Po tem ko je varuh človekovih pravic posredoval v primeru **371/2010/(MF)AN**, je **Komisija** sprejela novo politiko glede priznavanja nacionalnih diplom za upoštevanje različnih nacionalnih praks. Prav tako je izjavila, da pritožnik izpolnjuje pogoje za zadevna delovna mesta.

Koliko je bilo pritožb in preiskav?

Varuh človekovih pravic je v letu 2012 evidentiral 2 442 pritožb, od katerih jih je 740 spadalo v njegovo pristojnost. To je primerljivo z letom 2011, ko je bilo evidentiranih 2 510 pritožb, varuh človekovih pravic pa je bil pristojen za 698 pritožb. V zadevnem letu je začel 465 preiskav (v primerjavi s 396 leta 2011) in jih zaključil 390 (318 v letu 2011). Skupno je obravnaval 3 671 pritožb in zahtevkov za informacije, leta 2011 pa 3 828.

Kako je varuh človekovih pravic ukrepal?

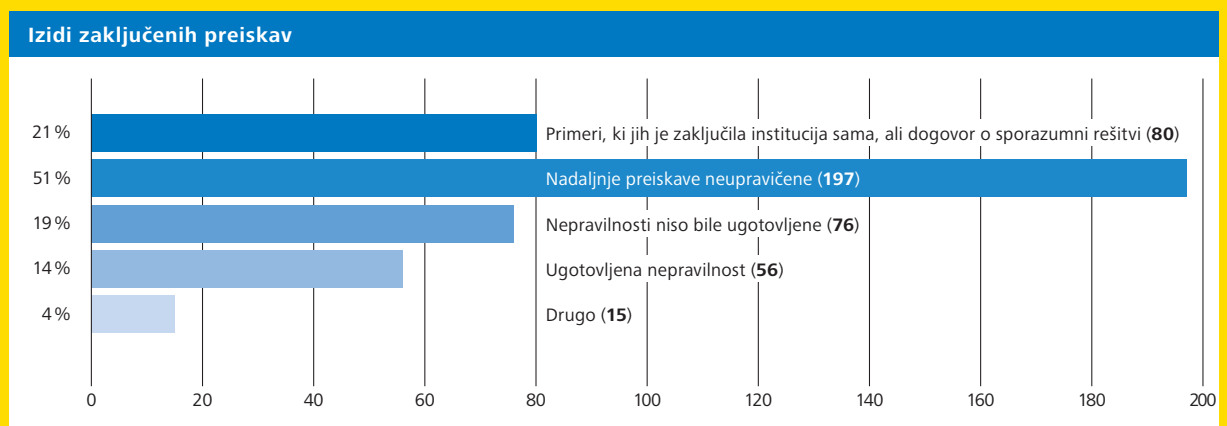
V več kot 75 % primerov (1 854)¹ je lahko varuh človekovih pravic pomagal pritožniku z začetkom preiskave, posredovanjem primera pristojnemu organu ali nasvetom, kam naj se pritožnik obrne. Dvainpetdeset odstotkov² primerov, ki jih je varuh človekovih pravic posredoval ali pri katerih je pritožnikom dal nasvet, je bilo napotenih na katerega od članov evropske mreže varuhov človekovih pravic, to je na nacionalne ali regionalne varuhe človekovih pravic ali na Odbor Evropskega parlamenta za peticije. Varuh človekovih pravic je na Komisijo napotil skupno 11 % primerov. V 43 % primerov je pritožnikom svetoval, naj se obrnejo na druge organe, vključno z mrežo SOLVIT. Ta mreža, ki obsega celotno EU, rešuje težave v čezmejnih zadevah, ki se pojavijo, ko javni organi v državah članicah EU nepravilno uporabljajo pravo Unije.

Izvor pritožb, za katere so bile v letu 2012 zaključene preiskave

Podjetja, združenja in druge pravne osebe	14,7 % (56)
Posamezni državljani	85,3 % (324)

Izidi preiskav

V 89 primerih, ki so bili zaključeni v letu 2012, je bil izid pozitiven, ker je zadevna institucija rešila zadevo sama, se dogovorila o sporazumni rešitvi ali sprejela osnutek priporočila. V 76 primerih nepravilnosti niso bile ugotovljene, v 56 primerih pa so bile ugotovljene. Med temi je institucija v devetih primerih delno ali v celoti sprejela osnutek priporočila (v primerjavi s 13 primeri v letu 2011), 47 primerov pa je bilo zaključenih s kritičnimi ocenami. Varuh človekovih pravic je v 30 primerih predložil dodatne pripombe, da bi pomagal izboljšati delovanje v prihodnosti. V zadevnem letu je Evropskemu parlamentu predložil eno posebno poročilo.

Opomba i: V nekaterih primerih je varuh človekovih pravic zaključil preiskavo na podlagi dveh ali več razlogov. Zato je seštevek zgornjih deležev več kot 100 %.

Opomba ii: V enem primeru, v katerem je varuh človekovih pravic odkril nepravilnost, je preiskavo zaključil s kritično oceno in osnutkom priporočila, ki ga je institucija v celoti sprejela.

1. Ta številka vključuje 95 pritožb, evidentiranih proti koncu leta 2011 in obravnavanih v letu 2012, ne vključuje pa 18 pritožb, evidentiranih proti koncu leta 2012, ki so bile ob koncu leta še vedno v obravnavi, da bi se ugotovilo, kako ukrepati.

2. Seštevek teh deležev je več kot 100 %, ker je v nekaterih primerih varuh človekovih pravic pritožniku zagotovil več nasvetov.

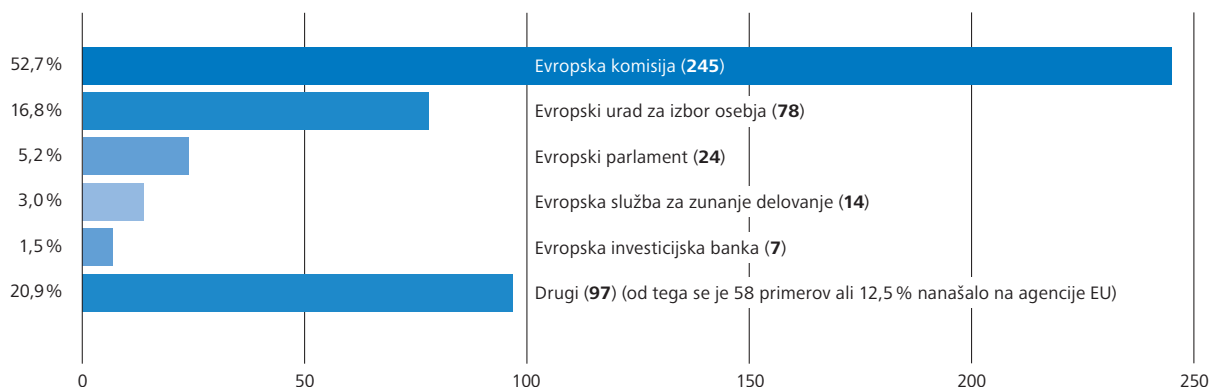
Na katere institucije, organe, urade ali agencije so se nanašale preiskave?

Večina preiskav, začeti v letu 2012, je zadevala Komisijo, in sicer je bilo takih primerov 245 (52,7 %). Leta 2011 je bilo takih primerov 231 (58 %). Ker je Komisija glavna institucija Unije, ki sprejema odločitve z neposrednim vplivom na državljane, je normalno, da je glavni predmet pritožb. Naslednji je bil Evropski urad za izbor osebja z 78 preiskavami (42 v letu 2011), ki mu je sledil Evropski parlament s 24 preiskavami (16 v letu 2011).

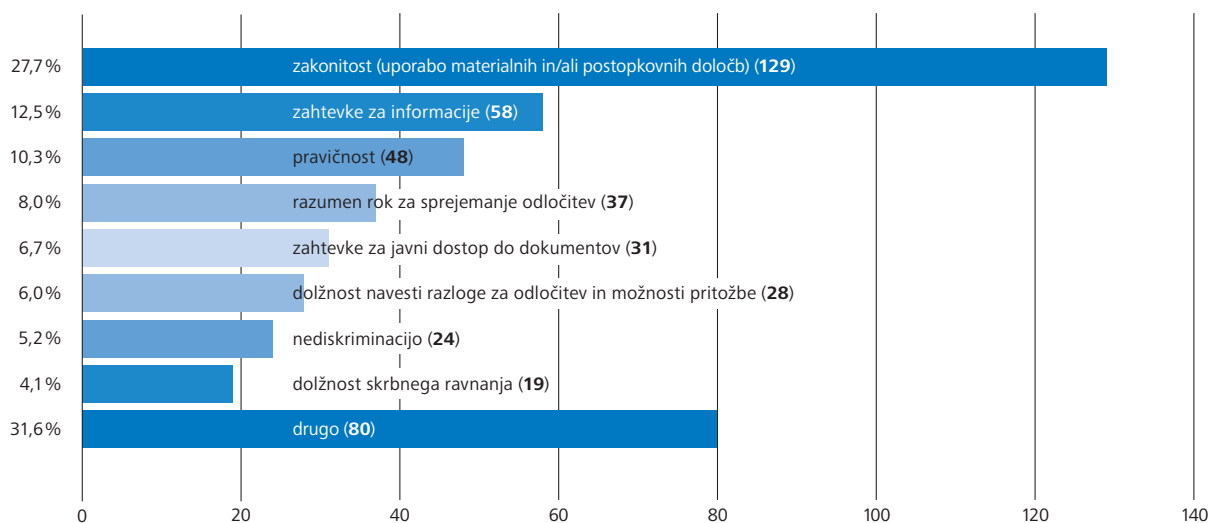
Na katere oblike nepravilnosti so se nanašale preiskave?

Nepravilnost se pojavi, če institucija ne ravna v skladu s pravom, ne upošteva načel dobrega upravljanja ali krši temeljne pravice. Glavne oblike domnevnih nepravilnosti, ki jih je varuh človekovih pravic preiskoval v letu 2012, so zadevale zakonitost, sledile so nepravilnosti glede zahtevkov za informacije, pravičnosti in razumnega roka za sprejemanje odločitev.

Institucije in organi, ki so bili predmet preiskav

Domnevna nepravilnost, ki je zadevala:

Opomba: V nekaterih primerih se je ista preiskava nanašala na dve ali več oblik domnevnih nepravilnosti. Zato je seštevek zgornjih deležev več kot 100 %.

Kdo je vlagal pritožbe?

Na spodnjem zemljevidu je prikazan nacionalni izvor pritožb, ki jih je varuh človekovih pravic evidentiral v letu 2012. Kot kaže količnik pritožb, število pritožb, ki izvirajo iz neke države članice, ni nujno neposredno sorazmerno z velikostjo njenega prebivalstva.

Država	Število pritožb	Količnik
Luksemburg	39	16,0
Ciper	30	6,1
Malta	14	5,7
Belgija	182	3,5
Slovenija	31	3,2
Irska	50	2,3
Bolgarija	66	1,7
Madžarska	76	1,6
Španija	340	1,5
Portugalska	77	1,5
Litva	23	1,3
Grčija	74	1,3
Latvija	16	1,3
Slovaška	34	1,3
Danska	34	1,3
Poljska	235	1,2
Avstrija	45	1,1
Estonija	7	1,0
Finska	25	0,9
Švedska	38	0,9
Češka republika	42	0,8
Nemčija	273	0,7
Nizozemska	51	0,6
Romunija	58	0,5
Združeno kraljestvo	162	0,5
Francija	138	0,4
Italija	118	0,4
Druge države	138	
Ni znano	26	

Opomba: Količnik pritožb se izračuna tako, da se delež vseh pritožb iz vsake države članice deli z deležem prebivalstva te države glede na skupno število prebivalcev EU. Če je količnik večji od 1, je zadevna država varuhu človekovih pravic predložila več pritožb, kot bi bilo mogoče pričakovati glede na velikost njenega prebivalstva. Deleži so bili zaokroženi na eno decimalno mesto.

Količnik (% pritožb / % prebivalstva)

Če želite to publikacijo v različici s povečano pisavo, se obrnite na urad evropskega varuha človekovih pravic. Na zahtevo se bomo potrudili zagotoviti tudi zvočni zapis.

